

Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, be-
trakter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er
vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Forespørgsel nr. F 13:

Forespørgsel til sundhedsministeren:

»Hvordan vil regeringen sikre, at der sker en
forbrugermærkning af genteknologisk fremstil-
lede levnedsmidler, ingredienser, tilsætnings-
stoffer, hjælpestoffer og processer, før produk-
terne markedsføres i Danmark, samt at alle tillad-
elser til markedsføring offentliggøres?«

Af Jørn Jespersen (SF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 8/11 94. Fremme af
forespørgslen vedtaget 16/11 94).

Begrundelse

Jørn Jespersen (SF):

Den genteknologiske udvikling løber i øjeblik-
ket med lynets hast ikke mindst inden for områ-
det levnedsmidler. Der er således i udlandet
markedsført genteknologiske levnedsmidler, og
vi har også herhjemme set en begyndende ud-
vikling med forsøgsudsætninger og påbegyndt
planlagt markedsføring af modificerede lev-
nedsmidler.

Det rejser en lang række sundhedsmæssige,
miljømæssige og etiske overvejelser, som det er
vigtigt at vi politisk forholder os til.

Det er ikke mindst vigtigt, at der finder en
mærkning af disse produkter sted, så forbrugere
får et frit valg og der etableres et frit og gen-
nemskeligt marked, og det er vigtigt, at der eks-
isterer en fuldstændig åbenhed omkring tillad-
elser til forsøgsudsætning og markedsføring,
så der bliver åbnet for en demokratisk debat
omkring den genteknologiske udvikling.

Vi har derfor ønsket at få en debat i dag om,
hvordan vi politisk kan udstikke nogle rammer
for den fortsatte bioteknologiske udvikling med
henblik på at sikre sunde, friske og rene fødeva-
rer og et frit forbrugsvalg.

Besvarelse

Sundhedsministeren (Yvonne Herløv Ander- sen):

Lad mig starte med at slå fast, at sikring af for-
brugernes frie produktvalg ligger regeringen
endog meget stærkt på sinde, og at regeringen
således er helt enig i sigtet med spørgsmålet.

Og det er jo heller ikke nogen nyhed for det
høje Ting. Det gav vi udtryk for her i salen i
marts 1993 i forbindelse med et beslutningsfor-
slag fremsat af SF, nr. B 64. Beslutningsforslaget
vedrørte bl.a. spørgsmålet om mærkning af
genmodificerede levnedsmidler. Regeringen
støttede grundtanken i forslaget, dvs. obligato-
risk mærkning af levnedsmidler, hvortil gentek-
nologi er anvendt.

Debatten dengang viste i øvrigt, at der også
blandt Folketingets partier var bred enighed om
målsætningen i beslutningsforslaget, og at der
tillige var klar tilslutning til, at regeringen søgte
en løsning i EU-regi, fordi mærkning af fødeva-
rer er reguleret inden for Fællesskabet.

Kommissionen fremlagde i juli 1992 et forslag
vedrørende regulering af nye levnedsmidler,
det såkaldte novel food, og herunder mærknin-
gen af disse. I forbindelse med forhandlingerne
om dette forslag har regeringen været endog
særdeles aktiv. Under det danske formandskab i
foråret 1993 fremlagde vi udkast til mærknings-
regler, som var i overensstemmelse med den
brede enighed blandt Folketingets partier, som
debatten om SF's beslutningsforslag dengang
viste.

De danske forslag har klart været med til at
præge debatten i EU i den retning, som Dan-
mark ønsker.

Når man arbejder med spørgsmålet om
mærkning af modificerede levnedsmidler,
må man imidlertid gøre op med sig selv, hvor
den meningsfulde grænse går for, hvilke pro-
dukter der skal omfattes af kravet om mærk-
ning. Det var regeringen jo også inde på under
Folketingets debat i 1993, og der var almindelig
tilslutning til de fremførte synspunkter. Det vil
sige, at de fremlagte danske forslag indebærer
obligatorisk mærkning af levnedsmidler og lev-
nedsmiddelingredienser, som i sig selv består af
genmodificerede organismer. Det kan f.eks. væ-
re en tomat. De indebærer obligatorisk mærk-
ning af levnedsmidler og levnedsmiddelingre-
dienser, som indeholder en modificeret or-
ganisme, f.eks. yoghurt med en modificeret
bakteriekultur. De indebærer obligatorisk

mærkning af levnedsmidler og levnedsmiddel- ingredienser, som er fremstillet ved hjælp af en genmodificeret organisme. Det kan f.eks. være kød fra et genmodificeret dyr.

Ud over disse kategorier taler man om de produkter, som er isoleret fra en gensplejset organisme. Det er f.eks. enzymer, som er fremstillet på grundlag af en genmodificeret organisme, men efter oprensning er der absolut ingen forbindelse med den gensplejsede organisme længere. Det er væsentligt at bemærke.

Enzymerne er kemiske stoffer, hvilket vil sige, at der ikke er tale om levende organismer, og der vil aldrig være tale om overførelse af arvemateriale el. lign. Sådanne produkter har regeringen hele tiden fundet det tvivlsomt at forlange mærket, og det gør vi stadig.

Hvorvidt det i sidste ende lykkes at få alle vore mærkningsønsker ind i forordningsforslaget om novel food, kan jeg selvfølgelig ikke garantere. Sagen er på dagsordenen til orienterende drøftelse i Rådet for det indre marked i overmorgen, den 8. december. Vi kan jo så i øvrigt håbe på, at der 1. januar 1995 med de nye medlemsstater vil være yderligere støtte til de danske ønsker på mærkningsområdet. Lad mig i denne forbindelse gøre opmærksom på, at Europa-Parlamentet i sin udtalelse over forslaget også har lagt afgørende vægt på, at genmodificerede levnedsmidler skal mærkes obligatorisk. Og man kan håbe på, at parlamentarikerne vil stå fast på kravet om obligatorisk mærkning, når Parlamentet til sin tid skal udtale sig anden gang om forslaget.

Om offentliggørelse skal jeg bemærke, at der nu er lagt op til, at offentliggørelse af nye tilladelser til markedsføring af nye levnedsmidler skal finde sted i EF-tidende. For produkter omfattet af forordningen vil man derved få en helt automatisk offentliggørelse. Det synes jeg er godt.

Tænker man derimod på enzymer, må man overveje, hvad det er, man vil opnå. Egenskaberne ved et enzym har jo noget at gøre med, hvorvidt det er lavet på en gensplejset organisme eller på en organisme, som på anden vis er blevet forædlet til netop dette formål. Derfor synes jeg egentlig, at hvis man skal offentliggøre, hvilke enzymer Levnedsmiddelstyrelsen godkender til levnedsmiddelbrug, så skal det også være alle enzymer. Så skal det omfatte dem alle sammen. Om der er noget større behov eller nogen større interesse for at gøre det, ved jeg ikke, men hvis det er et almindeligt ønske her i Folke-

tinget, så tager jeg gerne sådan et initiativ, og det kan ske ved, at Levnedsmiddelstyrelsen løbende bringer disse oplysninger i Styrelsens blad, LST Nyt, som jo læses af en bred skare af interessenter.

Forhandling

Jørn Jespersen (SF):

Som jeg nævnte i min indledende begrundelse for forespørgslen, er der allerede i USA markedsført en gensplejset tomat, og det bliver hævdet, at den har nogle fordele. Den har den egenskab, at den er i stand til at holde sig længere, og dermed kan man lade den modne på planten, så den først bliver plukket, når den er rød og moden, og det skulle altså sikre forbrugerne en bedre smag.

På den anden side kan man jo også sige, at en sådan gensplejset tomat har den ulempe, at forbrugeren er ude af stand til at vurdere fødevarens alder og derfor risikerer at købe en ældre tomat i den tro, at det er en frisk tomat. Jeg er temmelig overbevist om, at jo ældre fødevarer bliver, jo større tab af både smag og vitaminer og andre egenskaber vil der også finde sted. Derfor er vi i SF meget usikre på, hvad fordelene ved gensplejsede levnedsmidler egentlig skulle være.

Vort udgangspunkt er nemlig, at vi ønsker at sikre forbrugerne sunde, friske og rene kvaliteter, velsmagende fødevarer, og vi spørger os selv, om gensplejsning i virkeligheden fremmer dette formål, eller om man kunne risikere, at de mange tilfælde modarbejder formålet. Vi mener ikke, at det er en begrundelse for at markedsføre gensplejsede levnedsmidler, at man forretningsmæssigt har nogle fordele ved det. Man kunne forestille sig, at forretninger og producenter har en fordel ved at kunne transportere fødevarerne længere i kraft af en længere holdbarhed, og vi mener, at dette forretningsmæssige formål i mange tilfælde kan være i strid med forbrugernes ønsker om friske og rene og sunde fødevarer.

Når vi diskuterer de sundhedsmæssige konsekvenser, må vi jo sige, at de er ukendte i dag. Der foreligger ingen beviser for, at gensplejsede fødevarer har sundhedsmæssige risici, men på den anden side foreligger der jo heller ingen sikre beviser for, at de ikke har det. Og der er anerkendte forskere, som mener, at der er risiko for, at visse typer af gensplejsede fødevarer

f.eks. kan fremme allergi. Derfor er det set fra vort synspunkt vigtigt, at forbrugerne som et minimum har et frit forbrugsvalg og selv ud fra en sikker viden omkring varenes beskaffenhed kan til- eller fravælge fødevarer, der har været udsat for en gensplejsning.

De miljømæssige konsekvenser ved produktion af gensplejsede fødevarer er meget omdiskuteret. Der eksisterer oplagt en risiko for spredning af de genmodificerede organismer og deres resistente gener til andre dele af det lokale miljø med efterfølgende skadevirkninger på sarte økosystemer.

Vi er meget bekymret over pesticidresistente afgrøder, som rummer en risiko for en forøget sprøjtning med sprøjtegifte, og vi mener også, at det er en farlig udvikling, hvis vi får en monopolisering inden for afgrøder og kemikalier, som passer sammen. Derfor er det et absolut minimum, at forbrugerne har en mulighed for et frit valg af levnedsmidler, som indeholder eller er fremstillet ved hjælp af genmodificerede organismer. Det skal ske via en enkel og klar mærkning af disse produkter, så forbrugerne kan lade deres miljømæssige og etiske ansvarlighed afspejle i deres forbrugsmønster.

Der er altså tale om et forslag – en tankegang – som lægger op til et mere frit og et mere gennemsigtigt marked. Det er vigtigt for os at understrege, at når vi ønsker en mærkning af gensplejsede levnedsmidler, er det ikke primært en advarelsmærkning, det er en forbrugeroplysning, der giver basis for, at forbrugerne kan træffe deres eget valg. Og der eksisterer jo altså nogle begrundelser for, at mange forbrugere ikke ønsker at købe gensplejsede levnedsmidler. Det kan være etiske, religiøse eller miljømæssige overvejelser, og det er vigtigt at imødekomme sådanne forbrugeres ønske om et frit valg.

I det hele taget ser vi jo i øjeblikket en langt større forbrugerbevidsthed, som retter sig mod de produktionsformer, hvorunder vores levnedsmidler er fremstillet. Den stigende interesse synes vi i SF viser en glædelig udvikling, der bør fremmes via en reel forbrugeroplysning, som man politisk understøtter – den stigende interesse, som forbrugerne har i dyrevelfærd, i miljømæssige konsekvenser af vores produktionsformer og ikke mindst den stigende interesse for fødevarernes kvalitet, som vi ser i øjeblikket.

Efter vores opfattelse bør ny teknologi ikke anvendes, bare fordi der ligger nogle forretningsmæssige muligheder i den. Vi mener, man

skal anvende ny teknologi ud fra en overordnet samfundsmæssig begrundelse for at anvende teknologien. Derfor er det også vigtigt for os at sikre åbenhed om tilladelser til forsøgsudsætning og til markedsføring, og vi mener, det er en væsentlig forudsætning for, at der kan foregå en demokratisk debat i samfundet om den bioteknologiske udvikling og vores anvendelse af den. Jeg er derfor glad for sundhedsministerens tilkendegivelse af at ville offentliggøre tilladelser også til enzymer. Hvor stor interessen er, det vil vise sig, men når først oplysningerne foreligger, kan debatten afgøre, i hvor høj grad der er interesse for det.

Vi mener altså, at anvendelse af en ny bioteknologi er et politisk ansvar, ikke sådan at anvendelsen skal styres i detaljer, men sådan at man politisk har udstukket nogle rammer og nogle betingelser, der sikrer nogle klare spilleregler for såvel producenter som forbrugere, og som skaber en sikkerhed for gennemsigtighed og gennemskuelighed ved anvendelsen af levnedsmidler, der er fremstillet ved hjælp af gensplejsning.

Vi håber derfor, at debatten i dag kan give et første skridt i retning af et mere sikkert grundlag for arbejdet hos producenterne og for forbrugernes frie valg, når det drejer sig om gensplejsede levnedsmidler, og vi er overbevist om, at vi senere kommer til at tage yderligere diskussioner om nye aspekter, når det vedrører gensplejsede levnedsmidler. På baggrund af det skal jeg på vegne af Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre, Centrum-Demokraterne, Fremskridtspartiet og SF fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Folketinget opfordrer regeringen til at arbejde for som dansk politik, at der ikke markedsføres genteknologisk fremstillede levnedsmidler i Danmark,

- der stammer fra dyr eller planter, som er omfattet af lov om miljø og genteknologi,
- der er produceret og forarbejdet ved hjælp af genmodificerede organismer,

uden at disse produkter er forsynet med en klar forbrugermærkning, så forbrugerne ikke kan være i tvivl om, at produktet består af eller er fremstillet ved hjælp af genmodificerede organismer.

Genteknologisk fremstillede levnedsmidler skal også mærkes, selv om deres karakteristika

og fysiske fremtoning ikke er afgørende forskellig fra ikkegensplejede produkter.

Folketinget opfordrer endvidere sundhedsministeren til løbende at offentliggøre samtlige tilladelser, der vedrører genteknologi, i Levnedsmiddelstyrelsens tidsskrift, LST-Nyt.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 16).

Formanden:

Der er nu stillet følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår i de videre forhandlinger.

Og så har vi tre korte bemærkninger, inden vi går over til ordførerrækken. Først fru Annette Just, dernæst hr. Bruno Jerup og så hr. Klaus Hækkerup.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Ingen behøver at være i tvivl om, at Fremskridtspartiet går ind for at mærke de sager, så folk ved, hvad det er, de køber.

Men det, jeg tog ordet for, var: Hr. Jørn Jespersen taler om alderen på tomater og om, hvorvidt det skulle have nogen virkning, om tomaten bliver plukket, når den er rød og moden, eller om man plukker den, når den er grøn, og så lader den modne i mørke under de rette betingelser.

Jeg vil gerne vide, om hr. Jørn Jespersen i virkeligheden tror, at en tomat bliver sundere eller mindre sund af at få lov til at sidde på planten, indtil den er rød. Jeg kan sige som almindelig husmor, der har prøvet på at dyrke tomater, at de smager absolut bedre, hvis de får lov til at sidde, til de er røde, så jeg tror, det vil være en stor fordel, og at det vil give friskere varer og ikke, som hr. Jørn Jespersens tale kunne give indtryk af, at det skulle være gamle varer, man får, fordi de har fået lov til at sidde på planten, indtil de blev røde.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Vi synes, det er en meget vigtig forespørgsel, der her er rejst fra SF's side, og derfor har vi naturligvis også tænkt lidt over, hvordan vi skal gribe det an fra Enhedslistens side.

Vi har et andet forslag om motiveret dagsorden, hvor vi ændrer på indledningen. Vi håber på, at vi i løbet af debatten kan gøre klart, at det er nødvendigt med den ændrede indledning.

Hvis ikke, så vil vi siden hen tage stilling til, om vi ikke i stedet for skal stemme for den af SF og Socialdemokratiet og andre foreslåede dagsorden. Men jeg vil lige læse det op:

Forslag om motiveret dagsorden

»Folketinget opfordrer regeringen til at sikre, at Danmark helt og fuldt bevarer retten til at godkende, forbyde og kontrollere markedsføringen af genteknologiske levnedsmidler, samt at der ikke markedsføres genteknologisk fremstillede levnedsmidler i Danmark,

- der stammer fra dyr eller planter, som er omfattet af lov om miljø og genteknologi,
- der er produceret og forarbejdet ved hjælp af genmodificerede organismer,

uden at disse produkter er forsynet med en klar forbrugermærkning, så forbrugerne ikke kan være i tvivl om, at produktet består af eller er fremstillet ved hjælp af genmodificerede organismer.

Genteknologisk fremstillede levnedsmidler skal også mærkes, selv om deres karakteristika og fysiske fremtoning ikke er afgørende forskellige fra ikkegensplejede produkter.

Folketinget opfordrer endvidere sundhedsministeren til løbende at offentliggøre samtlige tilladelser, der vedrører genteknologi, i Levnedsmiddelstyrelsens tidsskrift, LST-Nyt.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 17).

Det er en opstramning, som betyder, at man får hele diskussionen om EU's rolle i det her ind i debatten, og det er vi interesseret i fra Enhedslistens side.

Formanden:

Der er nu stillet følgende forslag om motiveret dagsorden af hr. Bruno Jerup (EL): (se ovenfor). Også dette forslag om motiveret dagsorden skal jeg lade indgå i de videre forhandlinger.

Så er der endnu en kort bemærkning fra hr. Klaus Hækkerup og en fra hr. Jørn Jespersen, men så regner jeg med, at vi går over til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Det, vi drøfter i dag, er spørgsmålet om mærkning af genmodificerede levnedsmidler. Sund-

hedsministeren sagde i sin besvarelse af forespørgslen, at det efter regeringens opfattelse er tvivlsomt, om der skal ske mærkning i de tilfælde, hvor vi taler om produkter, der er isoleret fra en gensplejset organisme, altså hvor man på et tidspunkt i produktionsprocessen har brugt en gensplejset organisme, men bagefter, om jeg så må sige, har smidt den væk igen, så den ikke forefindes i produktet.

Jeg vil gerne spørge ministeren, om man kan kontrollere et produkt og se, om der er anvendt en gensplejset organisme, når man bagefter har isoleret denne fra produktet?

Jeg vil godt bede ministeren om at besvare spørgsmålet, inden debatten går i gang, for det er jo ganske afgørende for debatten, om man kan lave en kontrol eller ej. Ellers kan vi jo vedtage at indføre alle de mærkninger, vi vil. Hvis vi ikke har mulighed for at gå ud i butikkerne og kontrollere det, nytter det jo ikke noget.

Så kan mærkningen være falsk, og så er der tale om vildledning af forbrugerne frem for vejledning.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg skal bare sige til fru Annette Just, at jeg er meget enig i, at en tomat, der er plukket moden af planten, er den bedste og mest velsmagende. Jeg er ikke sikker på, at den samme tomat, hvis den derefter har været transporteret flere tusinde kilometer og er blevet fire uger gammel, stadig væk er lige velsmagende, men vi kan jo ved at sikre en mærkning kontrollere og lade forbrugerne selv bestemme, om de ønsker at løbe den risiko. De kan jo eventuelt smage på den og tage stilling til den.

Efter vores opfattelse er der en god begrundelse for at sikre en så lokal produktion og forsyning med levnedsmidler som overhovedet muligt. Det tror vi fremmer kvaliteten mest.

Til hr. Bruno Jerup skal jeg bare sige, at i SF er vi meget enige i, at vi burde kunne vedtage den slags regler nationalt i Danmark og sikre en højere grad af beskyttelse omkring forbrugerpolitikken; men vi må konstatere, hvordan realiteterne er, og der er måske heller ingen begrundelse for at tage den overordnede EU-diskussion under samtlige punkter.

Formanden:

Ministeren har ønsket ordet for et kort svar, men så tror jeg også, at det må være fru Tove Lindbo Larsens tur.

Sundhedsministeren (Yvonne Herløv Andersen):

Som det også indgik i debatten i 1993, drejer det sig om en proces, hvor det produkt, der kommer ud af det, er oprenset, og da produktet er oprenset, kan man ikke se resterne af det genmodificerede, altså af enzymet. Det er altså et rent produkt. Derfor vil det heller ikke have nogen mening at mærke det, da man ikke kan lave den kontrol, der blev efterlyst. Det er i hvert fald en logisk følge af det.

Tove Lindbo Larsen (S):

Det er måske et lidt skævt tidspunkt, vi skal diskutere mærkning af genteknologisk fremstillede levnedsmidler, ingredienser m.v. på i forhold til, at sagen var på Europaudvalgets dagsorden i fredags. Men nu er forespørgslen stillet, og jeg vil også gerne udtrykke Socialdemokratiets holdning hertil.

Sagen har tidligere været behandlet i Folketinget i forbindelse med førstebehandlingen af et beslutningsforslag fra SF den 23. marts 1993. Vi deltog i denne behandling med megen interesse, og det viste sig også, at der var bred enighed om, at forbrugerne skulle have oplysning om de produkter, der var fremstillet ved hjælp af genmodificerede organismer.

Imidlertid var processen i EU ikke så langt fremme, at der kunne træffes beslutninger, men der er jo sket noget siden da. Der er også gået godt og vel et år.

I Folketingets Sundhedsudvalg har vi yderligere diskuteret det i et samråd med den daværende sundhedsminister i marts måned i år. Og det skal siges klart, at Socialdemokratiets holdning hele tiden har været, at forbrugerne skal have klare oplysninger om de produkter, de køber. Den holdning har vi stadig.

Vi har selvfølgelig også den holdning, at forbrugerne skal sikres friske, sunde varer. Men vores viden i dag om gensplejsede produkter næringsmæssige værdi er ret begrænset forstået på den måde, at vi ikke ved, om det vil få indflydelse på næringsværdien fra det oprindelige produkt. Og når det ikke er tilfældet, så har vi kun én ting at gøre: Det er at mærke produktet sådan, at forbrugerne er bekendt med, hvad det er, de køber.

Det er ligeledes vores ønske, at der skal findes regler, der gælder for alle EU-landene. Der foregår en livlig handel med levnedsmidler over landegrænserne, og derfor er det kun et rimeligt ønske.

Processen har været lang, og det er mit indtryk, at de grundlæggende synspunkter blev fremlagt under det danske formandskab i foråret 1992. Europa-Parlamentet har også diskuteret forslaget og har givet udtryk for holdninger, som svarer til de danske, som de har været udtrykt af et flertal i Folketinget.

Når vi er så optaget af at få nogle fælles holdninger og regler i alle EU-landene, skal det ses ud fra to synsvinkler. Den ene er, at forbrugerne har krav på at få oplysninger om de varer, de køber, uanset hvilket EU-land de er fremstillet i. For det andet skal der sikres lige vilkår for fremstillingserhvervene. Konkurrenceforvridning mellem medlemslandene er ikke rimelig.

Når det drejer sig om nye levnedsmidler, der er omfattet af det såkaldte novel food-direktiv, er det ønskeligt at lade mærkningen omfatte genteknologisk fremstillede levnedsmidler, der stammer fra dyr og planter, som er omfattet af lov om miljø- og genteknologi, og det er også rimeligt, at den omfatter levnedsmidler, der er produceret og forarbejdet ved hjælp af genmodificerede organismer.

Da vi ønsker større åbenhed, ser vi gerne, at de tilladelser til produktion, der gives af Levnedsmiddelstyrelsen, bliver offentliggjort. Disse holdninger er der givet udtryk for i det fremsatte dagsordensforslag, og da det dækker vores synspunkter, er det klart, at vi naturligvis kan stemme for den.

Det er vores håb, at det kan lykkes for erhvervsministeren, der jo forhandler sager inden for det indre marked, at få et bredt flertal i Folketinget bag sig, når direktivet skal færdigbehandles i EU, således at den danske politik tilgodeses.

Jeg har givet udtryk for nogle generelle holdninger i forhold til gensplejsede produkter, og jeg håber, at vi med det, vi beslutter her, kan give forbrugerne en tryghed. I hvert tilfælde skal de vide, hvad det er, de står med i hånden, når de køber ind.

Mariann Fischer Boel (V):

Tjener, der er et gen i min tomatsuppe!

Det er titlen på en rapport, som netop er undfanget af JuniBevægelsen, en rapport, som måske er en kende tendentøs i sine udtalelser. Men jeg går ud fra, at det er den rapport, der har været baggrund for SF's genoptagelse af diskussionen om mærkning af gensplejede fødevarer.

Jeg er meget enig med Socialdemokratiets ordfører om tidspunktet for forespørgslen, net-

op nu hvor forhandlingerne foregår i Ministerrådet, og hvor spørgsmålet i øvrigt er på dagsordenen på rådsmødet for det indre marked i denne uge.

Også i marts måned 1993 behandlede vi her i salen et beslutningsforslag fra SF om mærkning af genteknologisk fremstillede levnedsmidler. Alle partier var positive over for de intentioner, der lå bag forslaget, om grundtanken i mærkning af fødevarer, der indeholder genteknologisk modificerede organismer, men forslaget nåede aldrig igennem til anden behandling.

I marts måned i år redegjorde den daværende sundhedsminister i et samråd i Sundhedsudvalget for regeringens holdning til samme emne, og ministeren præciserede her helt på linje med Venstres holdning, at det er uhyre vigtigt, at der i denne sag indføres fælles regler i alle EU-lande.

Med varenes frie bevægelighed over grænserne inden for EU vil det medføre helt utilsigtede markedssituationer, hvis nogle få lande indfører en national mærkning, og andre lande ikke giver nogen som helst oplysning om varens tilblivelse. Det kan forbrugerne ikke være tjent med, og det kan erhvervene i virkeligheden heller ikke være tjent med.

Derfor kan vi fra Venstres side ikke støtte det forslag om motiveret dagsorden, som Enhedslisten har fremsat i dag. Jeg er nemlig enig med ministeren i, at netop her er det utrolig vigtigt, at vi finder en meget afbalanceret holdning til, hvor det er rimeligt at sætte de grænser, der skal være for, hvad det er for nogle produkter, der skal omfattes af denne mærkning.

Det er vigtigt at fastholde, at mærkningen er en information til forbrugeren, og ikke nogen advarsel. Det er også vigtigt at fastslå, at mærkningen ikke udføres som en sundhedsbeskyttelse. De forholdsregler, der i dag findes i lov om miljø og genteknologi, sikrer forbrugerne, så de levnedsmidler, som er fremstillet ved brug af genteknologi, absolut ikke indebærer nogen som helst form for risici. Jeg ser meget nødig, at debatten bliver så afsporet, at det, der egentlig var tænkt som en forbrugeroplysning, pludselig i stedet for ender med at blive en brændemærkning af bioteknologien.

De forbrugere, der er usikre over for nye teknikker, skal selvfølgelig have mulighed for at vælge. Derfor er det vigtigt, at man, når den endelige beslutning om mærkning træffes, finder frem til helt klare, meget overskuelige og meget enkle formuleringer, så forbrugerne får det bedst mulige beslutningsgrundlag.

I øvrigt kører udviklingen inden for det, der nu hedder novel food, altså nye produkter, utrolig hurtigt. Tempoet er helt klart accelereret de seneste år, og derfor mener vi fra Venstres side, at der virkelig er brug for oplysning om, hvad det her drejer sig om. Her tænker jeg især på afgrænsningsproblematikken.

Med hensyn til forslaget om motiveret dagsorden fra SF er vi fra Venstres side meget usikre på, hvad forslagsstillerne egentlig mener med de statements, der ligger i pind 2. Jeg ville være meget ked af, hvis vi på basis af en diskussion og på basis af en dagsorden skulle træffe beslutninger, som helt klart vil få nogle konsekvenser. Derfor vil jeg meget gerne bede ministeren om at komme med en redegørelse til Folketinget om, hvilke afgrænsningsproblematikker der er i denne sag, så vi får nogle helt klare eksempler på, hvilke produkter der er omfattet af en eventuel mærkning, og hvilke produkter der ikke er det.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Fru Mariann Fischer Boel var inde på, at det var bedst for forbrugerne og for erhvervene, hvis det var sådan, at man kunne få lov til at handle med disse gensplejsede produkter over grænserne.

Jeg synes, at der er en sammenblanding af forskellige interesser. For mig drejer det sig om andet end erhvervene, der jo – sådan som jeg ser det – primært har en interesse i at få solgt deres produkter, hvorimod forbrugerne måske nok kunne have en lidt anden interesse.

Synes fru Mariann Fischer Boel ikke, at det var rimeligt, at man i Danmark havde mulighed for at sige: Nej tak, de produkter vil vi ikke have?

Vi mener, at det er et miljøspørgsmål, og at det er et sundhedsspørgsmål. Det er ikke rimeligt, at den slags bliver styret af det indre marked og af erhvervenes interesser i at kunne sælge tingene.

Når fru Mariann Fischer Boel snakker om mærkning, skal vi så have et system, hvor der står et eller andet, som vi vi kender det i dag med forskellige farvestoffer og tilsætningsstoffer, hvor der står E 131, E 132, E 34 og E 69? Er det sådan et system, vi skal have i forhold til de gensplejsede produkter? Jeg mener, at det ville være meget sikrere for det danske samfund, hvis det var sådan, at vi kunne sige: Dem vil vi ikke have!

(Kort bemærkning).

Mariann Fischer Boel (V):

Til hr. Bruno Jerup vil jeg gerne én gang til sige, hvad jeg sagde i min ordførertale med hensyn til mærkning: at det er utrolig vigtigt, at der træffes nogle beslutninger, så den mærkning, man beslutter sig for, bliver overskuelig, og sådan at forbrugeren i virkeligheden får nogle formuleringer, som forbrugeren kan forstå. Jeg mener, at det må være helt i tråd med de bemærkninger, hr. Bruno Jerup er kommet med tidligere.

Med hensyn til bevægelighed over grænserne er det sådan, at vi er medlem af det indre marked, og dér bevæger varerne sig frit, uanset om vi beslutter os for en national mærkning. Jeg mener, at forbrugeren stilles i en endnu dårligere situation, hvis vi kører med en national mærkning, når de lande, vi handler med, og for hvis varer vi ikke kan blokere, overhovedet ikke kræver nogen form for mærkning. Så synes jeg da, at forbrugerne er endnu ringere stillet, end de ville være ved en mærkning inden for EU som helhed.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jeg synes ikke rigtig, at fru Mariann Fischer Boel svarede på, om det er rimeligt, at forbrugerne kan pådattes varer, som vi i Danmark mener er for dårlige, eller som vi ikke ønsker at have.

Er det ikke rimeligt, at vi går ind og siger, at det er et spørgsmål om dansk suverænitet på dette område, og at vi ikke ønsker, at borgerne i Danmark skal tvinges til at indtage produkter, som en eller anden fabrikant et eller andet sted har fundet ud af er smarte? Er det ikke rimeligt, eller er det indre marked på det her punkt så hellig en sag, at det overhovedet ikke er muligt at fravige det?

(Kort bemærkning).

Mariann Fischer Boel (V):

Til hr. Bruno Jerup vil jeg sige, at nu er det jo sådan, at de varer, der sælges i dag i butikkerne herhjemme, er godkendt – vi har en levnedsmiddelkontrol. Så der er efter min mening absolut ikke nogen risiko ved at spise de fødevarer, som i dag ligger i de danske butikker, for jeg mener, at vi allerede har en udmærket kontrolforanstaltning på det nationale plan.

Henriette Kjær (KF):

Større og større samhandel mellem landene samt vores egen produktudvikling betyder, at vi

ikke kan holde genteknologisk fremstillede levnedsmidler ude fra markedet. Det skal vi heller ikke.

Genteknologien kan hjælpe os med at forbedre levnedsmidlernes næringsværdi og holdbarhed, gøre planterne mere modstandsdygtige over for sygdomme osv. Fødevarer, der indeholder eller består af genetisk modificerede organismer, er ikke giftige eller farlige. Men vi må se i øjnene, at mange forbrugere er bange for disse nye produkter.

I Det Konservative Folkeparti mener vi, at forbrugeren har ret til og krav på at få at vide, hvad det er, man får i indkøbsvognen, og vi ser forbrugernes frie valg som en altafgørende forbrugerpolitisk faktor.

Derfor går vi ind for mærkning af genmodificerede fødevarer. Derefter kan vi, når vi er ude at købe ind, selv vælge, hvilken type vare vi har lyst til. Og sådan må det være.

Der findes allerede i dag produkter på det danske marked, der er fremstillet ved hjælp af genmodificerede organismer, og det er mit indtryk, at producenterne er interesseret i at oplyse, hvad deres produkter indeholder.

Men det er klart, at vi fra konservativ side ikke kan acceptere, at mærkningen gøres fuldstændig bureaukratisk, og vi vil ikke være med til, at man kræver mærkning af f.eks. et brød, hvor gæren har indeholdt genmodificerede organismer, som så i øvrigt er forsvundet under bagningen.

At de tilladelser, der gives i Danmark til markedsføring af genteknologiske produkter, offentliggøres, er i alles interesse. Interesserede forbrugere kan orientere sig, og producenterne har dermed tilkendegivet over for deres kunder, hvad deres produkt indeholder. På den måde bliver ingen snydt.

Jeg har også indtryk af, at den moderne producent ønsker åbenhed om sine produkter. Det er tendensen i dag, hvor kunderne bliver mere og mere oplyste og ønsker viden om, hvad det er, de køber. Offentliggørelse vil derfor virke positivt set ud fra alles synspunkt.

De danske producenter, der ikke benytter sig af gensplejsede produkter, kunne efter min mening med succes lade deres produktion kvalitetsstyre og opnå et ISO 9000-certifikat. Et mærkat på pakken kunne være en garanti for forbrugerne om, at der ikke her er brugt gensplejsning. Det er selvfølgelig op til de enkelte brancher, om de vil føre sig frem på den måde. Men hele denne problematik er besværlig, og vi skal passe på, at vi ikke laver tekniske handelshindringer.

I USA bruger man det såkaldte BST-hormon på køer. Det øger mælkeproduktionen med op mod 20 pct. BST-hormonet er gensplejset med organismer fra koen selv, og man kan derfor ikke kontrollere, om den mælk, man drikker, er genmanipuleret. I USA mærker de nemlig ikke den slags mælk.

Hvis vi laver et importforbud mod BST, vil vi få en GATT-sag på halsen, for vi kan ikke bevise, at der er en sundhedsrisiko ved mælken, og da koen heller ikke har lidt overlast, er der intet belæg for at afvise produktet.

Det får mig til at sige, at det er utrolig vigtigt, at dette problem løses i fællesskab med de andre EU-lande. Det er vigtigt, at mærkning bliver en del af den europæiske forbrugerpolitik, og at mærkning i fremtiden vil indgå, når vi laver handelssamarbejdsaftaler. Da der herhjemme i levnedsmiddeloven allerede er lovgrundlag for deklaration af genteknologisk fremstillede fødevarer, er det netop på det europæiske plan, der er behov for at øve dansk indflydelse.

Vedtagelsen af EU-direktivet om novel food kræver fuld opmærksomhed fra alle Folketingets partier. Vi kan ikke bære endnu en omgang madsminke. Så selv om vi er nogle, der ikke er bange for disse nye produkter – det er måske os, der er vokset op i 1970'erne med masser af knald på farvestofferne og alt det kunstige – skal vi respektere, at de forbrugere, der er usikre over for brugen af de nye teknikker, bliver respekteret i deres holdninger. Og det gør vi ved en fornuftig mærkning.

Når det gælder SF's dagsorden, er det væsentligt for os i Det Konservative Folkeparti, at der bringes klarhed over det, man kan kalde pind nummer 2.

Kan ministeren svare på, hvilke levnedsmidler det drejer sig om, altså dem, der er produceret og forarbejdet ved hjælp af genmodificerede organismer? Hvilken kategori af levnedsmidler er det? Jeg vil bede ministeren om nogle eksempler.

Og så vil jeg i øvrigt oplyse, at vi ikke kan støtte Enhedslistens dagsorden.

Annette Just (FP):

Jeg vil også gerne takke for den udmærkede forespørgsel, vi har fået nu, og som i virkeligheden er en opfølgning, så vidt jeg kan bedømme, på det, som vi behandlede i Europaudvalget så sent som i fredags. Der blev rent faktisk også i juni måned givet mandat til, at der helst skulle være en mærkning af alle fødevarer, der har

været udsat for en genmodifikation - det må det hedde.

Derfor vil jeg starte med at spørge ministeren, om hun ser nogen forskel på det dagsordensforslag, som er fremsat i dag, og som vi er medforlagsstillere til, og det mandat, som ministeren har fået allerede i juni måned, og som blev gen diskuteret i fredags netop for at prøve at få så mange modifikationer som muligt med under mærkningsbehandlingen uden at genere det indre marked. Så vidt jeg kan bedømme, er der ingen forskel. Jeg tror og håber på, at ministeren virkelig vil arbejde for, at vi får så meget med som muligt.

Vor viden er jo ikke så ringe, navnlig ikke, hvis man også kan forstå, hvad der står. Derfor skal vi have så meget mærkning som muligt. Så længe det er ren oplysning, går Fremskridtspartiet ind for, at det er op til folk selv at beslutte, om de ønsker at købe tomater, der er blevet modnet på planten, eller tomater, der er plukket grønne og siden hen transporteret, eller hvad man ellers kan finde af forskellige eksempler.

Vi går helt sikkert ind for, at der skal være mærkning, og den skal helst være obligatorisk, også når det kun er mindre dele af den vare, man køber, der har været udsat for genmodifikation.

Vi kan også gå ind for, at det skal offentliggøres i et tidsskrift. Det er udmærket. Jeg tvivler i øvrigt på - og dér må jeg så sige desværre - at der er særlig mange husmødre, der vil sætte sig ned og læse et sådant blad. Derfor er jeg meget glad for, at det ikke kun skal offentliggøres i et enkelt blad, som man ikke kan huske hvad hedder, og så er man i øvrigt på herrens mark. Det skal selvfølgelig stå på varerne; derved får man det frie valg, og det er helt fint.

Vi går ind for, at man bruger genteknologi, at man udnytter den udvikling, som rent faktisk sker, og hvor der hele tiden gøres fremskridt. Hvis det skulle forbedre holdbarheden, synes vi, det er en fordel, og hvis det skulle forbedre smagen, synes vi ærlig talt også, det kunne være en fordel; men det er måske sådan mere husmoderligt udtrykt.

Jeg har - og det må så være til hr. Jørn Jespersen - endnu ikke mødt en eneste, der kunne sige, at der var nogen baggrund i eller teknisk redegørelse for, at dette, at en ting var genmodificeret, kunne udløse allergi. Jeg har ikke set det ét eneste sted, men det vil da være interessant, hvis det kommer op på et tidspunkt. Så synes jeg, at det skal diskuteres. Jeg taler selvfølgelig

ikke om, at man bare kunne forestille sig eller lignende, jeg taler om bevis for, at det skulle kunne give allergi.

Hvis man er allergisk over for tomater og så spiser en tomat, der er genmodificeret, tror jeg, at det er ret naturligt, at man så også bliver allergisk over for den slags - hvis der findes mennesker, der er allergiske over for tomater, hvilket jeg ikke har bevis for.

Så jeg kan for Fremskridtspartiet sige, at vi selvfølgelig støtter den af SF foreslåede dagsorden, som vi selv er med på. Vi kan ikke gå ind for Enhedslistens supplement til dagsordenen - hvis man må udtrykke det sådan for formanden - idet Enhedslistens ekstra paragraf, som er sat på øverst, i virkeligheden intet har med genmodifikation og mærkning at gøre.

Det eneste, jeg kan se at den tilføjelse har med at gøre, er endnu en gang at bevise, at Enhedslisten ikke ønsker at være en del af det indre marked og ønsker Danmark ud af EU. Det ønsker Fremskridtspartiet ikke. Vi ønsker en anden udvikling i Unionen, men vi ønsker ikke at trække Danmark ud af det indre marked, og derved ligger der også en saglig forklaring på, hvorfor vi ikke kan støtte det af Enhedslisten fremsatte dagsordensforslag.

Bruno Jerup (EL):

Vi har fra Enhedslistens side, som flere har været inde på, lavet en særskilt dagsorden. Det skal ikke forstås sådan, at vi mener, at der ikke er noget i den dagsorden - som jeg kan forstå, at de fleste andre ordførere støtter - som kan bruges.

Men der er et problem i den, som vi ønsker at fremhæve, og det handler om to ting. Det handler for det første om hele forholdet til det indre marked: om, hvorvidt vi har mulighed for at bruge miljøgarantien, og om, hvorvidt vi har mulighed for at lave nogle begrænsninger på det indre marked. Det er rigtigt, som fru Annette Just var inde på, at det er en af hensigterne.

Den anden hensigt er at problematisere den mærkningstanke, som man lægger op til, en lille smule. Det er sådan, at hvis man fører dét ud i livet, som fru Annette Just formulerede sådan: Så meget mærkning som muligt, og som umiddelbart lyder meget godt, er problemet bare, at den totale information er det samme som den totale uoverskuelighed og uvidenhed.

Man kan forestille sig, at husmødre, som fru Annette Just sagde, skulle læse sig igennem flere siders mærkning, der går på, hvilke bestrålinger

der har været med radioaktivitet, på forskellige typer af mærkning med genteknologi, forskellige typer af andre produkter, som indgår, farvestoffer, tilsætningsstoffer, konserveringsmidler med listen osv. Det er alt sammen meget godt, at det står der. Det er da bedre, vil jeg sige, end at der ikke står noget. Men det er en uheldig udvikling, hvis det er sådan, at man ikke i stedet for forsøger at sige: De produkter, som folk køber som varer, de skal spise, skal naturligvis være godkendte som madvarer og ikke indeholde alle mulige ting, som vi i øvrigt er imod, og som vi i øvrigt synes er for dårlige, og som ikke skal være der.

Derfor var der efter vores opfattelse mere idé i, at Folketinget tog det skridt, at man sagde: Vi mener, at man bør begrænse det indre marked på dette område. Vi ønsker selv at have den fulde kontrol med, hvad der er i køledisken, og hvad der er af produkter til den danske forbruger. Det er ikke noget, der skal afgøres af EU.

Det er rigtigt, at det betyder en begrænsning af det indre marked, men det er en nødvendig begrænsning, hvis man skal tage hensyn til sundheden, og hvis man skal tage hensyn til, at der kan være forskellige både miljømæssige og madmæssige begrundelser for det.

Vi er godt klar over, at nogle selvfølgelig vil sige, at det er et brud med EU. Men på den anden side kan man også sige, at det kunne være en del af diskussionen om brugen af miljøgarantien. Og her ved jeg godt, at jeg omgående vil få at vide, at det her hører under det indre marked; det er ikke under miljøgarantien. Men det er jo et spørgsmål, om man er villig til at stå ved, at man har nogle interesser. Det kan man jo se at der er andre i EU der gør. De kan godt vride lovene både den ene vej og den anden vej. Vi går efter, at man forsøger at rulle EU tilbage på flere punkter – blandt andet i forhold til det indre marked.

Og dette er ét eksempel, hvor vi mener, det er rimeligt, at Danmark går ind og siger, at her skal det indre marked ikke gælde.

Og så lige til sidst: Jeg kan forstå på de ordførere, der har været heroppe, at der ikke er den store tilslutning til vores dagsorden, og derfor ser vi ikke noget formål i, at den kommer til afstemning, hvor vi alene stemmer for den. Derfor vil vi stemme for den dagsorden, der er fremsat af flertallet, fordi vi trods alt mener, at den er et fremskridt i forhold til, hvordan det er i dag.

Den rummer bl.a. nogle opstramninger med hensyn til mærkning og med hensyn til, at man

nu også vil kigge på, hvor produkterne tidligere har været brugt, og hvilke genteknologiske produkter der er indgået i forarbejdningen. Den opstramning synes vi er udmærket, så der er ikke nogle problemer i at stemme for den, når vi nu ikke kan få Folketinget med på vores eget dagsordensforslag.

Men vi vil da godt fremhæve, at vi synes, det er en uheldig udvikling, der er sket med genteknologien, for det er jo sådan, at det kører, det kører, og det kører, og selv om alle her i salen bedyrer, at man har fuld kontrol over det og forskerne har fuld kontrol over det, så har jeg mistro til, at de har fuld kontrol over det. Jeg tror, at de har fuld kontrol over, at de er i gang med en udvikling, de er i gang med en udvikling af nogle nye produkter, som de tror kan give et boom inden for nogle bestemte områder af udviklingen, nogle nye markedsfremstød.

Men jeg har mistro til, at de har fuld kontrol over, hvad det betyder, for hvis man ændrer på gensammensætningen i naturen, hvad betyder det så på lidt længere sigt? Hvad betyder det, når vi får den slags i kroppen? Hvad betyder det for de andre dyr og mikroorganismer, som spiser de genmodificerede eller genændrede organismer eller planter?

Min påstand er, at det ved vi faktisk ikke ret meget om, og derfor synes jeg, der er al mulig grund til at være meget forsigtig med bare at sige, at det her er søreme et vigtigt område for erhvervslivet og det er også vigtigt, at det frie marked fungerer.

Jeg synes, det var mere fornuftigt, hvis det var sådan, at Folketinget lod det her få en mere, skal vi sige stille gang, hvor man erkendte, at det er et nyt og muligvis farligt område og der skal være en mulighed for, at vi rent faktisk kan gå ind og udstede et forbud imod nogle af disse produkter og ikke kun lave en lang liste over mærkninger.

Med det vil jeg sige tak.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Vi kan jo glæde os over, at det ikke er hr. Bruno Jerup, der skal være den store udfarende kraft i nytænkning inden for industri- og erhvervsvirksomheder, for så er jeg ikke sikker på, at der ville ske så meget.

Hr. Bruno Jerup siger, at dette er en opstramning, og dér vil jeg så gerne igen bede om, at ministeren bekræfter, at det motiverede dagsordensforslag, som ligger og nu vil blive vedtaget,

rent faktisk er en bekræftelse af det, der blev sagt i Europaudvalget i fredags, en bekræftelse på det, som der var blevet givet mandat til den 10. juni. Så den opstramning gælder vist kun for Enhedslisten, men det er da glædeligt, at Enhedslisten er kommet så langt.

Jeg har en kommentar til hr. Bruno Jerup. Jeg sagde nemlig i min tale, at jeg går ind for så meget mærkning som muligt, og det mener hr. Bruno Jerup er forfærdeligt, for så kan folk ikke finde ud af det. Jeg mener faktisk, hvad jeg siger, når jeg siger så meget mærkning som muligt, for jeg mener, det giver mulighed for, at den, der skal købe en vare, kan se, hvad det er, vedkommende er allergisk over for, hvad det er, vedkommende ikke vil have, og så behøver man jo ikke at læse alle de andre ting, der står. For jeg indrømmer blankt, at der er masser af de forkortelser, som jeg heller ikke forstår, når jeg skal købe en spegepølse, men jeg ved, hvad det er, min svigersøn er allergisk over for, og så sørger jeg for, at det ikke er der, og det er det, der er væsentligt. Derfor skal alle de mærkninger være der, og så behøver vi jo altså ikke kunne forstå alt det andet.

Til sidst vil jeg sige, at miljøgarantien mener jeg er fuldstændig ubrugelig i denne her sammenhæng, for der vil ikke være nogen mulighed for at bevise, at det er farligt at spise en genmodificeret tomat – vi har holdt os til tomater i dag; det kan jo være mange andre ting. Der er jo intet, der påviseligt er farligt, og derfor kan Danmark ikke uden at gøre sig totalt til grin begynde at påberåbe sig miljøgarantien.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Lige kort om mærkningen igen: Jeg går bestemt ind for mærkning af fødevarer. Der skal bl.a. stå, hvilke vitaminer der er i, der skal stå, hvad det er, der er i, som gør det til noget, der er værd at spise, og så bør man efter min opfattelse sikre, at der ikke ud over det er noget, som ligger uden for, hvad man kan kalde den egentlige næringsværdi i stoffet, at der ikke f.eks. er sket nogen beskadigelser af vitaminerne på grund af, at det har været radioaktivt bestrålet, og at der ikke muligvis eksisterer nogle rester eller en lille smule genmodificerede bakterier eller andet i maden. Jeg synes, det må være rimeligt, at forbrugerne ved det.

Der behøver ikke at stå, at i det her produkt ved vi at der er 1 promille genmodificerede bakterier eller at der er 1 promille genmodificeret

gær tilbage. Det er da ikke en mærkning, der er interessant. Jo, det er det, hvis der er det, for så kan man da lade produktet ligge, men det var da bedre, hvis der ikke var 1 promille eller 1 pct. tilbage af den genmodificerede gær i øllen, eller hvad man nu drikker.

Vibeke Peschardt (RV):

I Det Radikale Venstre går vi ind for mærkning af fødevarer, så forbrugerne ved, hvad deres mad indeholder. Det giver forbrugerne en valgmulighed, som vi godt kan lide. Derfor synes vi i Det Radikale Venstre, at det er en god idé at debattere spørgsmålet, og vi mener, at man i det forslag til dagsorden, der er fremsat, giver en fornuftig afgrænsning af, hvad det er for genmanipulerede fødevarer, der skal forsynes med en klar forbrugermærkning.

I Det Radikale Venstre hilser vi det samtidig velkommet, at erhvervsministeren i Europaudvalget i fredags har fået fornyet sit mandat til at arbejde for en dansk politik på novel food-området. Det er i tråd med det dagsordensforslag, der her er fremsat.

Jeg forstår, at Enhedslisten har den opfattelse, at man støtter dagsordensforslaget, jeg lige har nævnt, men at man ønsker at markere sin EU-modstand og Danmarks selvstændighed på dette område ved at fremsætte et nyt dagsordensforslag, der markerer de synspunkter.

Det Radikale Venstre kan ikke støtte Enhedslistens dagsordensforslag.

Sonja Albrink (CD):

Da tidligere ordførere allerede har sagt, at vi har drøftet det her en gang i marts måned sidste år og vi har haft et samråd og har fået ministerens redegørelse i dag, skal jeg ikke føje noget videre til, men blot sige, at CD's holdning er den samme. Vi går også ind for, at forbrugerne får den bedste mærkning, og at der naturligvis tages den højeste grad af forbrugersyn vedrørende information m.v.

Ministeren fik et mandat i fredags, som hun forhandler i morgen i det indre marked, og derfor støtter vi ikke Enhedslistens dagsordensforslag, men selvfølgelig det andet.

(Kort bemærkning).

Henriette Kjær (KF):

Jeg vil godt lige, inden sundhedsministeren kommer på talerstolen, forsikre mig om, hvad sundhedsministerens holdning er til SF's dagsordensforslag, for i Det Konservative Folkeparti

kan vi stemme for SF's dagsordensforslag, hvis sundhedsministeren kan bekræfte, at det ikke er i strid med den danske forhandlingslinje i EU. Vi vil gerne være sikre på, at de regler, der kommer til at gælde i Danmark, er de samme som dem, der gælder i EU.

Sundhedsministeren (Yvonne Herløv Andersen):

Det sidste spørgsmål har jo været et spørgsmål, der er gået igennem debatten. Der er blevet spurgt, om det nu også var indeholdt, og om det var den danske holdning, vi havde arbejdet for hidtil, og dér kan jeg sige: Ja, den dagsorden er regeringen enig i.

Man skal være opmærksom på, at det, dagsordensforslaget gør, er, at det opfordrer regeringen til at arbejde for de ting, som er nævnt i dagsordensforslaget, og det er det, vi fortsat aktivt vil gøre. Og det, vi også aktivt vil arbejde for – det er der også blevet spurgt om – er mærkning i de tre tilfælde, som jeg også nævnte i tællen før, nemlig fødevarer, som enten består af – for at tage tomaten igen – som indeholder – og dér kan man tage en yoghurt med et genmodificeret jordbær f.eks. eller en genmodificeret kultur – eller som er fremstillet af genmodificerede organismer; i det sidste tilfælde kan det f.eks. være kød, eller det kan være brød, der er fremstillet af genmodificeret mel.

Men jeg synes også, det er væsentligt, at jeg her gentager tilsagnet til udvalget om enten en redegørelse eller en temadag, eller hvad man nu har brug for, for det er et vanskeligt område, og jeg forstår, at det er nyt for Sundhedsudvalget at beskæftige sig med det fra den her vinkel, så det ville jeg synes var godt.

Når fru Annette Just spørger om, hvad der er sket siden juni 1993, vil jeg gerne understrege en gang til, at regeringen har arbejdet aktivt for at få den obligatoriske mærkning af genmodificerede fødevarer, og det vil vi fortsat gøre. Og det er så også det mandat, vi har fået.

Så var der spørgsmålet fra hr. Jørn Jespersen, forespørgeren, som meget fint, synes jeg, redegjorde for, at det, det drejer sig om, er forbrugeroplysning og ikke advarsler. Jeg vil gerne give tilsagn om, at man får offentliggørelse af samtlige enzymer i LST-Nyt, så man har det på plads.

Jeg synes, det har været gavnligt at få vendt dette her – ikke mindst for mig som ny minister – og jeg vil gerne, så stærkt det er muligt, tilsige, at vi fortsat vil arbejde for, at man som forbru-

ger kan være sikker på, hvad det er, man køber; det er jo det, der er det vigtige. Det er væsentligt at vide, hvad det er, man tager ned fra hylderne. Man skal kunne læse det – måske ikke set fra et sundhedsmæssigt synspunkt, men så fra et forbrugeroplysningssynspunkt, og det er vel lige så væsentligt.

(Kort bemærkning).

Henriette Kjær (KF):

Jeg vil gerne være helt sikker på, at ministeren kan bekræfte, at dagsordensforslaget, som SF har fremsat, ikke er i strid med den danske forhandlingslinje i EU. Sundhedsministeren svarede bekræftende på, at regeringen vil arbejde for dagsordensforslaget her som dansk politik, men jeg vil være helt sikker på, at de regler, der kommer til at gælde i Danmark, er de samme som dem, der vil gælde i EU.

Sundhedsministeren (Yvonne Herløv Andersen):

Man vil lægge mærke til, at jeg sagde »arbejde for« og ikke »garantere for« – det er to forskellige ting. Men der er da ingen tvivl om, at det, der kommer til at ske, er, at man får ensartede regler, og det er jo det gode ved det: at man overheadet har taget fat på at få ensartede regler på det her område.

Jørn Jespersen (SF):

Jeg skal takke ordførerne for deres bidrag til vores forespørgselsdebat og tage fat på nogle enkelte af de punkter, som det er fornuftigt at kommentere på nuværende tidspunkt.

Først spørgsmålet om de sundhedsmæssige aspekter. Fru Annette Just spurgte, om det er bevist, at gensplejsede fødevarer kan fremkalde allergi. Dér må jeg svare: Nej, det er ikke bevist, men ud fra vore synspunkter burde der på det her område være et forsigtighedsprincip, som indebar, at så længe man ikke har en fuldstændig sikkerhed for, hvordan disse produkter påvirker sundhedstilstanden, burde enhver tvivl komme forbrugerne til gode, sådan at beviset i virkeligheden burde være omvendt, nemlig at man skulle bevise det ufarlige ved produktet, før det blev tilladt. Men det er ikke politisk realistisk at komme igennem med, og derfor er det jo, at vi som et minimum må sige, at så skal produkterne i hvert fald være mærkede, så forbrugerne har et frit valg og selv kan kalkulere med den risiko og træffe deres egne beslutninger.

Selv om det ikke er bevist, at der er en sund-

hedsmæssig risiko, er der jo nogle undersøgelser, der tyder på, at der *kan* være en sundhedsmæssig risiko. Det drejer sig f.eks. om overførte gener fra ét produkt til et andet produkt. Hvis man overfører gener fra en plante til en anden plante, er der forsøg, der tyder på, at den allergi, som visse mennesker har over for det ene produkt, bliver overført til det andet produkt. Derfor må man sige, at det er meget relevant at fortsætte den sundhedsmæssige diskussion.

Der har været en større diskussion omkring dagsordensforslagets indhold i forhold til det mandat, som er givet i Europaudvalget, og dér opfatter vi da helt klart dagsordensforslaget som en styrkelse af mandatet i den forstand, at regeringen nu kan henvise til en vedtagelse i Folketinget, frem for – hvad der hidtil har været baggrunden for regeringens mandat – at kunne henvise til nogle bemærkninger, som er faldet under behandlingen af et beslutningsforslag, der aldrig kom til afstemning. Så i den forstand må der være tale om en styrket dansk forhandlingslinje bag det synspunkt, at der skal finde en obligatorisk mærkning sted.

Men det er jo klart, at med de regler, der findes på det indre markeds område – og det er jo en politisk realitet, uanset om man er enig i dem eller ej – vil der blive tale om fælles regler i hele EU; det er oplagt nok.

På det punkt er vi enige i intentionerne i Enhedslistens forslag, nemlig at det burde være muligt i Danmark at fastlægge et højere beskyttelsesniveau inden for miljø-, sundheds- og forbrugerområdet. Vi mener, det er udtryk for en gammeldags tankegang, at der nødvendigvis af hensyn til erhvervenes konkurrenceevne skal findes fuldstændig ensartede regler over hele Fællesmarkedet. Det er udtryk for en ufleksibel og gammeldags holdning fra industriens side. Tværtimod må man jo sige, at de mest konkurrencedygtige virksomheder i dag er dem, der kan tilpasse sig forskellige markedsvilkår og er i stand til meget hurtigt at omstille produktionen. Selvfølgelig kan nationale beskyttelsesregler også være noget, som en moderne og fleksibel erhvervsvirksomhed vil kunne tilpasse sig.

Jeg opfatter Enhedslistens forslag i dag som et forvarsel om, at Enhedslisten vil bruge deres politiske styrke til op til regeringskonferencen i 1996 virkelig at arbejde for, at vi får lavet nogle ændringer i reglerne for det indre marked, sådan at der bliver mulighed for, at man nationalt kan have nogle forskellige beskyttelsesniveauer, og at vi kan harmonisere opad og sikre et højt

dansk niveau i stedet for den totalharmonisering, som finder sted i dag.

Endelig skal jeg takke for ministerens besvarelse og sige, at vi er enige i den fortolkning af dagsordensforslagets indhold, som er givet fra ministerens side, og vi opfatter det, at vi i dag kan vedtage dagsordensforslaget, som en bekræftelse på en fortsættelse af den linje, der er lagt, hvor vi fra dansk side kæmper meget hårdt for en obligatorisk mærkning og for en total åbenhed som forudsætning for en demokratisk debat. Vi er overbevist om, at debatten om bioteknologien og dens fordele og mulige risici er noget, som vi skal fortsætte ved flere lejligheder.

(Kort bemærkning).

Mariann Fischer Boel (V):

Jeg ved ikke, om sundhedsministeren ikke helt forstod spørgsmålet før, men en betingelse for, at Venstre kan støtte forslaget fra SF, er helt klart, at ministeren kan bekræfte, at indholdet i SF's dagsordensforslag fuldstændig holder sig inden for rammerne af det mandat, som ministeren har fået til de videre forhandlinger i EU.

(Kort bemærkning).

Henriette Kjær (KF):

Jeg ønsker ligesom Venstre et helt klart svar fra ministeren, hvor ministeren tilkendegiver, at SF-dagsordensforslaget er i overensstemmelse med den forhandlingslinje, der er lagt i Europaudvalget; det beder jeg om et klart svar på.

Sundhedsministeren (Yvonne Herløv Andersen):

Jeg vil ikke være på tværs, men det er ikke sundhedsministeren, der har været i Europaudvalget og fået et mandat. Men det er da væsentligt, at der er en koordinering og en ensretning inden for regeringen; det vil jeg da medgive, og det kan jeg fortrøstningsfuldt sige at der er.

Jeg blev spurgt om før, om regeringen var enig i dagsordensforslaget, og det sagde jeg ja til. Indholdet af dagsordensforslaget følger ganske nøje det, som regeringen arbejder på, og den forhandlingslinje, som regeringen har lagt sig fast på på det område. Der er ikke sket nogen forandring med det. Vi vil det meget gerne, og hvis vi vil det i fællesskab ved at vedtage dagsordensforslaget, vil jeg være godt tilfreds.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 16 af Jørn Jespersen (SF), Tove Lindbo Larsen (S), Annette Just (FP), Vibeke Peschardt (RV) og Sonja Albrink (CD) (se foran) vedtoges enstemmigt med 111 stemmer.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:
Forslag om motiveret dagsorden nr. D 17 af Bruno Jerup (EL) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 85: Forslag til lov om ændring af udlændingeloven, lov om midlertidig opholdstilladelse til visse personer fra det tidligere Jugoslavien m.v. og lov om social bistand. (Opstramninger i åbenbart grundløs-proceduren m.v.).
Af indenrigsministeren (Birte Weiss).
(Fremsat 30/11 94).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Dorte Bennedsen (S):

Sagsbehandlingstiden i asylsager har været genstand for snart sagt utallige drøftelser gennem årene, og der har gennemgående været bred enighed i Folketinget om, at vores sagsbehandlingstider var uacceptabelt lange først og fremmest vurderet ud fra et menneskeligt hensyn. At skulle vente 1½, 2, 3 år på at få svar på en ansøgning om asyl skaber en uvished og en usikkerhed, som er menneskeligt nedslidende, uanset om sagen ender med asyl eller med et afslag. Hertil kommer, at et afslag efter meget lang tid gør det meget vanskeligere for personen problemfrit at vende tilbage til hjemlandet.

Endelig skal det da også nævnes, at det er en dårlig anvendelse af økonomiske ressourcer, at mennesker, der ender med at få afslag, skal opholde sig så lang tid her i landet.

Der har i de senere år været forskellige tiltag for at nedbringe sagsbehandlingstiden. Man har af flere omgange tilført flere mandskabsressour-

cer for at komme sagspuklerne til livs. Det seneste initiativ var den ændring af udlændingeloven, som blev gennemført i sidste folketings-samling, og som især drejede sig om en opstramning af den såkaldte efterbehandlingsfase af sager i normalprocedure.

Det forslag, vi nu behandler her i dag, har som hovedformål at gennemføre en tilsvarende opstramning af efterbehandlingen i sager, der behandles efter åbenbart grundløs-proceduren.

Socialdemokratiet kan støtte de foreslåede ændringer, fordi vi finder det ejendommeligt, at sager efter denne procedure skal have en lempeligere behandling end sager efter normalpro-ceduren.

Om de til tider meget korte frister for anmodning om genoptagelse af en asylsag og anmodning om humanitær opholdstilladelse hedder det i bemærkningerne til forslaget:

»Ændringerne kan efter Indenrigsministeriets opfattelse gennemføres, uden at der sker forringelser af den enkelte asylansøgers retssikkerhed.«

Det er vi i Socialdemokratiet enige i under den forudsætning, at der i den vejledning, der løbende gives mundtligt og skriftligt til asylansøgerne, meget klart redegøres for regelsættet.

Hensigten med de lovændringer, der blev vedtaget i sidste samling, var at halvere de hidtidige sagsbehandlingstider på 20 måneder i normalproceduren og på 3-4 måneder i åbenbart grundlag-proceduren. Da loven først trådte i kraft den 1. juli i år, har vi af gode grunde endnu ikke noget statistisk grundlag for at vurdere virkningen på normalsagerne, men vi har med tilfredshed noteret os, at der er sket en meget væsentlig forkortelse i åbenbart grundløs-sagerne i almindelighed og en hel speciel forkortelse i sager under den særlige hasteprocedure – det er jo sager, som vedrører ansøgere fra visse østeuropæiske lande – hvor sagsbehandlingstiden nu er nede på nogle forholdsvis få dage.

Med de ændringer, som nu foreslås, er det vores håb, at der vil ske en yderligere forkortelse af sagsbehandlingstiden inden for alle åbenbart grundløs-sager, og vi kan tilsige lovforslaget en velvillig behandling i udvalget.

Ulla Tørnæs (V):

Da Venstres ordfører, fru Birthe Rønn Hornbech, ikke kan være her i dag, skal jeg på Venstres vegne sige, at Venstre i lang tid har arbejdet for en hurtigere sagsbehandling af asylsager, og vi har ikke mindst under behandlingen